

SLUŽBA ZA REVIZIJU FINANSIRANJA POLITIČKIH STRANAKA

Na osnovu člana 10. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“ broj: 95/12 i 41/16), člana 25. Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“ broj 96/13, 89/16 i 5/22) i člana 18. Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“ broj 103/08 i 5/22), izdajem

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA ZA 2020. GODINU I POSTIZBORNOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA-LOKALNI IZBORI 2020. GODINE **DEMOKRATSKE FRONTE**

Broj: 03-07-6-721/21
Sarajevo, 30.01.2023. godine

SADRŽAJ

MIŠLJENJE	3
1. UVOD	4
2. PREDSTAVLJANJE POLITIČKE STRANKE	4
3. OPIS REVIZIJE	5
Predmet revizije	5
Cilj revizije	5
Obim revizije	5
4. PRETHODNE KONTROLE I REVIZIJE	5
5. NALAZI I PREPORUKE REVIZIJE	6
5.1 NALAZI	6
5.2. PREPORUKE	12

MIŠLJENJE

Služba za reviziju finansiranja političkih stranaka izvršila je reviziju finansijskih izvještaja Demokratske fronte za 2020. godinu i to: godišnjeg finansijskog izvještaja za 2020. godinu i finansijskog izvještaja za period od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata Lokalnih izbora, održanih 2020. godine.

Rukovodstvo političke stranke je odgovorno za finansijske izvještaje, postupanje stranke u skladu sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka i člana 15.10 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine, te uspostavljanje efikasnog sistema internih kontrola.

Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje na osnovu revizije koju smo izvršili.

Reviziju smo izvršili u skladu sa revizijskim standardima. Ovi standardi zahtijevaju da reviziju planiramo i izvršimo na način da prikupimo dovoljno dokaza koji nam, u razumnoj mjeri, pružaju garanciju da je stranka postupala u skladu sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka.

Revizija je na osnovu uzoraka ispitivala značajne transakcije koje potvrđuju iznose u finansijskim izvještajima, ocjenu računovodstvenih načela prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja i postupanje u skladu sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka.

Smatramo da revizija koju smo izvršili pruža razumnu osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Revizijom finansijskih izvještaja za 2020. godinu, utvrđeno je da je Demokratska fronta prekršila odredbe člana 4. stav (1), člana 5. stav (4), člana 8. stav (1), člana 11. i člana 12. stav (1) i stav (4) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

Prema našem mišljenju, osim navedenog, revidirani finansijski izvještaji ukazuju da je Demokratska fronta u 2020. godini postupala u skladu sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka i odredbama člana 15.10 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine.

1. UVOD

Služba za reviziju finansiranja političkih stranaka (u daljem tekstu: Služba za reviziju) izvršila je reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske fronte za 2020. godinu i finansijskih izvještaja za period od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata Lokalnih izbora, održanih 2020. godine.

Revizija je preduzeta u skladu sa članom 10. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka, članom 25. Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka i članom 2. Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka.

Zbog činjenice da se revizija obavlja provjerama na bazi uzorka i da postoje ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške ne budu otkrivene.

Prema podacima iz korigovanog godišnjeg finansijskog izvještaja za 2020. godinu, Demokratska fronta se finansirala iz sljedećih izvora¹:

R/B	Izvori finansiranja	Iznos (KM)	Struktura (%)
1.	Članarina	7.201,00	0,93
2.	Prilozi fizičkih lica (3-a)	84.672,60	10,90
3.	Prilozi pravnih lica (3-b)	1.050,00	0,14
4.	Prihodi od imovine (3-c)	0,00	0,00
5.	Prihodi od dobiti preduzeća u vlasništvu političke stranke (3-d)	0,00	0,00
6.	Prihodi od poklona (3-e)	8.828,25	1,14
7.	Prihodi iz budžeta (3-f)	675.209,53	86,90
8.	Prihodi od propagande (3-g)	0,00	0,00
I	Ukupni prihodi (1-8)	776.961,38	100,00
II	Ostali prihodi i drugo	0,00	0,00
	Izvori finansiranja (I+II)	776.961,38	100,00

U godišnjem finansijskom izvještaju stranka je iskazala rashode u ukupnom iznosu od 724.252,65 KM².

2. PREDSTAVLJANJE POLITIČKE STRANKE

Naziv političke stranke je Demokratska fronta. Skraćeni naziv stranke je DF.

Stranka je Rješenjem, broj: 065-0-F1-15-000015 od 14.10.2015. godine upisana u registar kod Općinskog suda u Sarajevu pod nazivom: Demokratska fronta.

Sjedište političke stranke je u Sarajevu, ulica Radićeva broj 8.

Lice ovlašteno za zastupanje stranke je Željko Komšić, predsjednik.

Lice ovlašteno za podnošenje finansijskih izvještaja za 2020. godinu je Hamed Hodžić.

Prema podacima iz godišnjeg finansijskog izvještaja za 2020. godinu, organizacionu strukturu Demokratske fronte čine:

- Centrala DF-a,

¹ Podaci iz korigovanog obrasca 3 (izvori finansiranja) godišnjeg finansijskog izvještaja za 2020. godinu, koji je dostavljen 25.10.2022. godine.

² Podaci iz korigovanog obrasca 4 (rashodi političke stranke) godišnjeg finansijskog izvještaja za 2020. godinu, koji je dostavljen 25.10.2022. godine.

- 7 kantonalnih odbora DF-a i
- 63 opštinska odbor DF-a.

3. OPIS REVIZIJE

Predmet revizije je godišnji finansijski izvještaj Demokratske fronte za 2020. godinu i finansijski izvještaj za period od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata Lokalnih izbora, održanih 2020. godine i to sljedećih organizacionih dijelova političke stranke:

- Centrale Demokratske fronte,
- Kantonalnog i Općinskog odbora Demokratske fronte Zeničko-dobojskog i
- Općinskog odbora Demokratske fronte Livno.

Cilj revizije je da se na osnovu provedenih revizijskih procedura pribave revizijski dokazi, koji će revizoru omogućiti da izrazi mišljenje o tome da li je stranka u izvještajnom periodu postupala u skladu sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka i odredbama člana 15.10 Izbornog zakona BiH.

Obim revizije finansijskih izvještaja Demokratske fronte obuhvata kontrolu finansijske dokumentacije i provođenje analitičkih procedura radi utvrđivanja usklađenosti podataka koje je stranka iskazala u finansijskom izvještaju sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka, odnosno usklađenosti izvora finansiranja i načina trošenja sredstava.

Obim revizije finansijskih izvještaja bio je ograničen iz razloga što tokom revizije nije bilo moguće potvrditi vrijednost troškova kampanje jer stranka nije sklapala ugovore sa dobavljačima koji su provodili kampanju, te je dala izjavu u kojoj navodi da stranka nema podatke o osobama koje su platile sponzorisanu objavu na društvenoj mreži „Facebook“ i zakupile bilborde za outdoor kampanju, dok je „Transparency International BiH“ dostavio podatke Centralnoj izbornoj komisiji BiH o troškovima koji su znatno veći od iskazanih. Iz navedenog razloga izvršena je kontrola nad postojećom dokumentacijom političke stranke, te su provedene ograničene analitičke procedure na podacima iz finansijskog izvještaja.

4. PRETHODNE KONTROLE I REVIZIJE

Služba za reviziju obavila je reviziju i pregled finansijskih izvještaja Demokratske fronte u periodu od 2013. do 2019. godine, nakon čega su izdati izvještaji o reviziji, odnosno izvještaji o pregledu sa nalazima revizije, mišljenjem revizora i preporukama stranci.

Nakon izvršenog pregleda godišnjeg finansijskog izvještaja za 2019. godinu, Služba za reviziju je izdala Izvještaj o pregledu sa mišljenjem revizora, nalazima revizije i preporukama stranci da: finansijska sredstva obezbijedena za finansiranje stranke troši u skladu sa svojim programom i statutom, da poslovne knjige vodi u skladu sa računovodstvenim propisima, odnosno da uspostavi i vodi pravilne, pravovremene i potpune evidencije o prihodima, rashodima i obavezama, kao pretpostavku za pravilno finansijsko izvještavanje i da finansijske izvještaje koje podnosi Centralnoj izbornoj komisiji Bosne i Hercegovine popunjava u skladu sa Pravilnikom o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka. S obzirom da stranka nije ispoštovala ranije date preporuke, stranci je preporučeno i da vodi pomoćnu knjigu obaveza prema dobavljačima na pravilan način, te da izvrši usaglašavanje obaveza sa dobavljačima i provede odgovarajuća knjiženja u poslovnim knjigama.

Nerealizovane preporuke:

Na osnovu uočenih nedostataka u godišnjem finansijskom izvještaju za 2020. godinu, utvrđeno je da Demokratska fronta nije ispoštovala preporuke revizije.

5. NALAZI I PREPORUKE REVIZIJE

5.1 NALAZI

a) Demokratska fronta nije postupila u skladu sa odredbama člana 4. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka³.

Stranka je u korigovanom godišnjem finansijskom izvještaju iskazala ukupne troškove u iznosu od 724.252,65 KM.

U svom Finansijskom planu za 2020. godinu, koji je podnijela uz godišnji finansijski izvještaja za 2020. godinu, stranka je planirala ukupne troškove u iznosu od 2.341.762,35KM.⁴ Stranka je dana 01.02.2021. godine podnijela Rebalans finansijskog plana za 2020. godinu koji nije razmatran jer je podnesen nakon što je završena 2020. godina.

Analizirajući Finansijski plan za 2020. godinu uočeno je da je isti u cjelosti nerealno planiran, jer su planirani troškovi tri puta veći od izvršenja u 2020. godini. Takođe, u okviru finansijskog plana stranka je planirala sredstva za povrat pozajmica u iznosu od 100.000,00 KM, kao i sredstva za obaveze prema dobavljačima za izbornu kampanju 2018. godine u iznosu od 709.562,35 KM, što ne može biti dio plana utroška sredstava za 2020. godinu.

U postupku revizije je, takođe, utvrđeno da je Finansijski plan sačinjen na način da nije dovoljno analitičan, odnosno ne obezbjeđuje dovoljnu transparentnost utrošenih sredstava, niti poređenje troškova. Na primjer, stranka je planirala stavku *režijskih troškova* ne razrađujući njihovu analitiku.

Osim toga, analizom Finansijskog plana za 2020. godinu, Služba za reviziju je utvrdila da je stranka finansijska sredstva u iznosu od 50.897,72 KM utrošila mimo utvrđenog programa utroška sredstava i to:

- Troškove knjigovodstvenih usluga prekoračila je za 3.670,00 KM. Stranka je planirala troškove knjigovodstvenih usluga u iznosu od 7.200,00 KM, dok je iste ostvarila u iznosu od 10.870,00 KM.
- U planu utroška sredstava stranka nije predvidjela sljedeće troškove: humanitarne rashode, naknadu za topli obrok, prevoz, regres i sl., troškove reprezentacije, troškove platnog prometa, troškove poreza i dr. obaveza, troškove ostalih zakupnina i troškove taksi, novčanih kazni i sl.
Stranka je u korigovanom bruto bilansu za 2020. godinu navedene troškove iskazala u ukupnom iznosu od 32.931,18 KM, i to: humanitarne rashode u iznosu od 4.144,72 KM, naknadu za topli obrok, prevoz, regres i sl. u iznosu od 10.987,53 KM, troškove reprezentacije u iznosu od 3.771,84 KM, troškove platnog prometa u iznosu od 3.154,64 KM, troškove poreza i dr. obaveza u iznosu od 156,60 KM, troškove ostalih zakupnina u iznosu od 1.355,65 KM, i troškove taksi, novčanih kazni i sl. u iznosu od 9.360,20 KM.
- Stranka je troškove prethodnih godina iskazala u iznosu od 29.399,93 KM, od čega 14.296,54 KM nije planirano. Naime, stranka je rashode prethodnih godina u korigovanom bruto bilansu za 2020. godinu iskazala u ukupnom u iznosu od 29.399,93 KM, od čega se 15.103,39 KM odnosilo na račun dobavljača Print design iz 2019. godine. Stranka je u Finansijskom planu za 2020. godinu predvidjela troškove po osnovu računa dobavljača Print design.

³ U skladu sa odredbom iz člana 4. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka, stranka finansijska sredstva iz člana 3. stav (1) ovog Zakona može koristiti isključivo za ostvarivanje ciljeva utvrđenih svojim programom i statutom.

⁴ Stranka je u Finansijskom planu planirala troškove za kongres stranke u iznosu od 25.000,00 KM, a koji nije održan zbog epidemije Covid 19.

Na osnovu naprijed navedenog, utvrđeno je da je Demokratska fronta prekršila odredbe člana 4. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranka, jer je finansijska sredstva stranke u iznosu od 50.897,72 KM utrošila mimo utvrđenog Finansijskog plana za 2020. godinu.

b) Stranka je prekršila odredbe člana 5. stav (4) i člana 8. stav (1) tačka e) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

Tokom obavljanja revizije finansijskog izvještaja, utvrđeno je da je stranka primila nenovčanu donaciju anonimnog donatora u Gradskom odboru DF Tuzla i nenovčane donacije po osnovu korištenja bilborda na području općina Stari Grad, Centar Sarajevo, Novo Sarajevo, Tuzla Vogošća, Srebrenik, Zavidovići i Zenica, te iste nije evidentirala u poslovnim knjigama i nije iskazala u finansijskom izvještaju, čime je prekršila odredbe člana 5. stav (4) i člana 8. stav (1) tačka e) Zakona o finansiranju političkih stranaka. Takođe, za pomenute nenovčane donacije stranka nije izdala potvrde donatorima o primljenim priložima, čime je prekršila i odredbe člana 6. Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“ br. 96/13 i 89/16).

- Uvidom u službene evidencije utvrđeno je da je Gradski odbor DF Tuzla platio sponzorisanu objavu na društvenoj mreži „Facebook“ prije nego što je zvanično kampanja počela.

Stranka je, u reviziji, dala izjavu da navedena „Facebook“ stranica nije bila pod njenom kontrolom i da nisu mogli utvrditi identitet osobe koja je platila sponzorisanu objavu.⁵

S obzirom da nije bilo moguće utvrditi uplatioca sponzorisanе objave, stranka je primila nenovčanu donaciju anonimnog donatora, a koja je zabranjena Zakonom o finansiranju političkih stranaka.

- „Transparency International BiH“ je Centralnoj izbornoj komisiji Bosne i Hercegovine dostavio podatke o isticanju bilborda i plakata za određeni broj stranaka na Lokalnim izborima 2020. godine, među kojima su i podaci za Demokratsku frontu.

U toku revizije stranka je dala izjavu u kojoj ističe da nema podatke o osobama koje su zakupile bilborde za outdoor kampanju u periodu prije Lokalnih izbora 2020. godine, kao i da stranka iste nije zakupljivala.

Iako stranka u izjavi navodi da nema podatke o zakupima bilborda za outdoor kampanju, činjenica da je „Transparency International BiH“ evidentirao bilborde stranke na različitim lokacijama, ukazuje da je stranka koristila prostor za postavljanje bilborda bez naknade, odnosno da je ostvarila nenovčane donacije.

Stranka u poslovnim knjigama nije evidentirala i u finansijskom izvještaju nije prijavila nenovčane donacije anonimnih donatora, čime je prekršila odredbe člana 5. stav (4) i člana 8. stav (1) tačka e) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

c) Demokratska fronta prekršila je odredbe člana 11. i člana 12. stav (1) i stav (4) Zakona o finansiranju političkih stranaka⁶.

Revizijom finansijskih izvještaja utvrđeno je da Demokratska fronta nije vodila poslovne knjige u skladu sa računovodstvenim propisima, nije uspostavila potpune, pravovremene i pravilne evidencije o svojim prihodima, rashodima i obavezama i godišnji finansijski izvještaj nije popunila u skladu sa odredbama Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka

⁵ Prema podacima Centralne izborne komisije BiH, s obzirom da se radilo o koaliciji stranaka Socijaldemokrati BiH i Demokratska fronta, izrečenu kaznu u iznosu od 1.000,00 KM uplatile su navedene stranke, koalicioni partneri, u iznosima od po 500,00 KM.

⁶ U skladu sa odredbom iz člana 12. stav (1) Zakona dužna je uspostaviti evidencije o svim prihodima i rashodima, dok je u skladu sa odredbom iz člana 12. stav (4) dužna podnositi finansijski izvještaj u formi koju odobri Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine.

(„Službeni glasnik BiH“ br. 96/13 i 89/16)-u daljem tekstu: Pravilnik, čime su prekršene odredbe člana 11. stav (1) i člana 12. stav (1) i stav (4) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

- (1) Podaci o ukupnim prihodima i rashodima koje je stranka iskazala u godišnjem finansijskom izvještaju ne odgovaraju podacima iz izmijenjenog Godišnjeg obračuna za 2020. godinu.

U korigovanom godišnjem finansijskom izvještaju Demokratska fronta je iskazala ukupne prihode u iznosu od 776.961,38 KM, dok je u izmijenjenom Godišnjem obračunu-Bilansu uspjeha za 2020. godinu, koji je dostavila uz očitovanje na preliminarni izvještaj o reviziji i koji je predat Finansijsko-informatičkoj agenciji dana 24.10.2022. godine, iskazala ukupne prihode u iznosu od 778.088,00 KM.

Takođe, stranka je ukupne rashode u korigovanom godišnjem finansijskom izvještaju iskazala u iznosu od 724.252,65 KM, dok je u izmijenjenom Godišnjem obračunu-Bilansu uspjeha za 2020. godinu iskazala ukupne rashode u iznosu od 708.743,00 KM.

- Stranka je u korigovanom godišnjem finansijskom izvještaju priloge fizičkih lica iskazala u iznosu od 84.672,60 KM, a priloge pravnih lica u iznosu od 1.050,00 KM, odnosno ukupno 85.722,60 KM. Stranka je, međutim, u korigovanom bruto bilansu prihode od donacija evidentirala u iznosu od 85.422,83 KM. Napominjemo da je stranka na istoj analitičkoj kartici konta 41101-*prihodi od donacija* evidentirala i priloge fizičkih lica i priloge pravnih lica.
- Demokratska fronta nije u poslovnim knjigama uspostavila pravilne evidencije o prihodima iz budžeta.
Stranka je uz očitovanje na preliminarni izvještaj o reviziji dostavila izmijenjeni Bruto bilans za 2020. godinu iz kojeg je utvrđeno da je naknadno uspostavila evidencije o prihodima iz budžeta za opštine, kantone, entitet i državu, međutim, nije uspostavila evidenciju o prihodima za svaki nivo vlasti pojedinačno. Takođe, utvrđeno je da podaci o ukupnim prihodima iz budžeta evidentirani u poslovnim knjigama ne odgovaraju podacima koje je stranka iskazala u ispravljenom obrascu 3-f (prihodi iz budžeta).
- Demokratska fronta nije u poslovnim knjigama uspostavila tačne, adekvatne i pravovremene knjigovodstvene evidencije o svojim poslovnim promjenama.
Stranka je na analitičkim karticama dobavljača „Motorex“ d.o.o. Gračanica i Radio „Preporod“ Odžak izvršila ispravku početnog stanja u korist prihoda, i to: „Motorex“ d.o.o. Gračanica u iznosu od 1.301,00 KM i Radio „Preporod“ Odžak u iznosu od 200,00 KM. Stranka je naknadno, nakon preliminarnog izvještaja o reviziji, izvršila ispravku knjiženja na način da je sa konta prihoda prenijela iznos od 1.501,00 KM na analitičku karticu konta 1800-Unaprijed plaćeni troškovi.
Uvidom u izvode sa transakcijskih računa i fakture, utvrđeno je da je obaveza prema dobavljaču „Motorex“ d.o.o. Gračanica nastala u 2017. godini i plaćena sa transakcijskog računa stranke dana 08.12.2017. godine, dok je obaveza prema dobavljaču Radio „Preporod“ Odžak nastala u 2018. godini i plaćena sa transakcijskog računa stranke-računa za posebne namjene dana 30.01.2019. godine.
- Tokom obavljanja revizije utvrđeno je da stranka nije u potpunosti i adekvatno uspostavila sistem internih kontrola, čime je prekršila odredbe člana 11. Zakona o finansiranju političkih stranaka.

Iako je stranka donijela Pravilnik o materijalno-finansijskom poslovanju⁷, kao i da je predočila Izvještaj popisne komisije o izvršenom popisu, odluke i sl., u postupku revizije utvrđeno je da ukupni prihodi i rashodi stranke iz godišnjeg finansijskog izvještaja koji je podnijela Centralnoj izbornoj komisiji BiH ne odgovaraju podacima iz godišnjeg obračuna i bruto

⁷ Usvojen u aprilu 2016. godine.

bilansa. Naime, i pored toga što je vršila ispravku Godišnjeg obračuna za 2020. godinu i obrazaca finansijskog izvještaja, podaci o prihodima i rashodima koje je iskazala u korigovanom godišnjem finansijskom izvještaju za 2020. godinu ne odgovaraju podacima iskazanim u izmijenjenom Godišnjem obračunu za 2020. godinu.

Takođe, utvrđeno je da obaveze prema dobavljaču koje su plaćene u proteklim godinama stranka i dalje prenosi u početnom saldu kao obavezu, te u godišnjem finansijskom izvještaju iskazuje obaveze koje ne odgovaraju knjigovodstvenim evidencijama, što ukazuje da stranka nema uspostavljen potpun sistem internih kontrola.

Ističemo da je stranka tokom 2022. godine vršila ispravku prihoda, rashoda i osnovnih sredstava na način da je u poslovnim knjigama stranke za 2020. godinu knjižila poslovne promjene, što je suprotno računovodstvenim propisima.

U skladu sa članom 11. stav (2) Zakona o finansiranju političkih stranaka, stranka je dužna da svojim internim aktima uspostavi i uredi sistem unutrašnje finansijske kontrole.

- (2) U obrascu 3 (Izvori finansiranja) i 3-e (Nenovčane donacije i računi koje stranka nije imala obavezu platiti) finansijskog izvještaja, stranka nije iskazala nenovčane donacije nepoznatih osoba koje su platile sponzorisanu objavu na društvenoj mreži „Facebook“ i outdoor kampanju za Lokalne izbore 2020. godine, čime je prekršila odredbe člana 13. i 18. Pravilnika.
- (3) Na osnovu revizije godišnjeg finansijskog izvještaja, poslovnih knjiga i dodatne dokumentacije utvrđeno je da stranka nije uspostavila potpune, pravovremene i pravilne evidencije o rashodima i rashodima, te ih nije pravilno iskazala u finansijskom izvještaju.

- Nakon preliminarnog izvještaja o reviziji, stranka je poslovnim knjigama za 2020. godinu, na kontu 40801-*Rashodi iz ranijih godina* evidentirala rashode u iznosu od 29.399,93 KM. Naime, stranka je pretplate dobavljača (fizička lica) prenesene iz 2019. godine kao početno stanje isknjižila u korist rashoda ranijih godina u iznosu od 670,00 KM, te je sa analitičkih kartica rashoda reprezentacije, interneta i telefona, reklame i sl. izvršila preknjižavanje računa iz ranijih godina u ukupnom iznosu od 28.729,93 KM.

- 1) Uvidom u račune za reprezentaciju utvrđeno je da je stranka u 2020. godini u svojim poslovnim knjigama evidentirala račune iz 2018. i 2019. godine i to račun broj 51/20 od 16.03.2018. godine u iznosu od 50,00 KM dobavljača „Sane Group“ d.o.o. i račun/otpremnicu broj: SD-F-355-2019 od 05.12.2019. godine u iznosu od 142,74 KM dobavljača „Nerken“ d.o.o. Maglaj.
- 2) Kontrolom troškova interneta i telefona utvrđeno je da stranka na osnovu opomena za dospjele obaveze telekom operatera u svojim poslovnim knjigama evidentirala troškove telefona u ukupnom iznosu od 3.779,15 KM. Takođe, stranka je račune za troškove interneta i telefona iz decembra 2019. godine evidentirala u 2020. godini i to: troškove interneta u ukupnom iznosu od 61,05 KM, a troškove telefona u ukupnom iznosu od 39,80 KM.

Gore navedeno ukazuje da stranka u poslovnim knjigama rashode nije knjižila u momentu nastanka obaveze, te da ne raspolaže knjigovodstvenim ispravama za knjiženje svih poslovnih promjena.

- Služba za reviziju je utvrdila da politička stranka u godišnjem finansijskom izvještaju i poslovnim knjigama nije na pravilan način iskazala troškove zakupa poslovnog prostora koji je koristio OO DF Ilidža, te obaveze prema zakupodavcu, čime je prekršila odredbe člana 21, 22. i 24. Pravilnika.

Demokratska fronta je u korigovanom obrascu 4.1 godišnjeg finansijskog izvještaja iskazala troškove zakupa poslovnog prostora koji je koristio OO DF Ilidža u iznosu od

902,00 KM, što ne odgovara stvarnom stanju. Imajući u vidu da je mjesečna zakupnina poslovnog prostora iznosila 90,20 KM, troškovi zakupa za 2020. godinu iznosili su 1.082,40 KM, što je stranka trebala evidentirati u poslovnim knjigama i godišnjem finansijskom izvještaju.

- Demokratska fronta je u korigovanom godišnjem finansijskom izvještaju izvršila ispravku troškova zakupa poslovnih prostora koje su koristili sljedeći organizacioni dijelovi političke stranke: OO DF Žepče, Centrala, OO Maglaj, OO Konjic, OO Vogošća, KO i OO DF Tuzla i OO Vareš, odnosno iskazala je troškove zakupa u skladu sa ugovorima⁸. Međutim, to ne mijenja činjenicu da stranka svoje troškove nije evidentirala u momentu kada su isti nastali, tj. nije vodila poslovne knjige u skladu sa računovodstvenim propisima, što je u konačnici dovelo do pogrešno iskazanih rashoda i obaveza u poslovnim knjigama i godišnjem finansijskom izvještaju.
- U korigovanom godišnjem finansijskom izvještaju Demokratska fronta je iskazala troškove izborne kampanje u iznosu od 50.304,05 KM.

S obzirom da je stranka u toku obavljanja revizije dala izjavu u kojoj je navela da nema podatke o zakupima bilborda za outdoor kampanju, te da revizorima nisu predloženi ugovori zaključeni sa dobavljačima za kampanju, a da je „Transparency International BiH“ Centralnoj izbornoj komisiji Bosne i Hercegovine dostavio podatke o isticanju bilborda i plakata za Demokratsku frontu na Lokalnim izborima 2020. godine, kao i podatke o prijevremenoj sponzorisanom kampanji na društvenoj mreži „Facebook“, mišljenja smo da podaci o ukupnim troškovima izborne kampanje za Lokalne izbore 2020. godine koje je stranka iskazala u finansijskim izvještajima, nisu potpuni i konačni.

Naime, stranka je troškove kampanje koje je iskazala u finansijskom izvještaju imala obavezu uvećati za troškove koje bi imala da je plaćala sponzorisanu kampanju na društvenoj mreži „Facebook“, kao i zakup reklamnih površina.

Činjenica da je stranka račun dobavljača „Printdesign“ d.o.o. Sarajevo od 31.12.2019. godine za reklamni materijal u izmijenjenom bruto bilansu za 2020. godinu evidentirala kao rashode ranijih godina⁹, a da je prilikom plaćanja računa putem transakcijskog računa za posebne namjene navela da plaća troškove kampanje iz 2018. godine, ukazuje da stranka ne vodi potpune, pravovremene i pravilne evidencije o svojim rashodima i obavezama.

- (4) Demokratska fronta nije u obrascu 5 (obaveze političke partije) godišnjeg finansijskog izvještaja pravilno iskazala obaveze na dan 31.12.2020. godine, čime je prekršila odredbe člana 24. Pravilnika. Demokratska fronta, takođe, nije adekvatno vodila poslovne knjige i nije vršila usaglašavanje obaveza sa dobavljačima, što za rezultat ima pogrešno iskazane obaveze u poslovnim knjigama i godišnjem finansijskom izvještaju.

U korigovanom godišnjem finansijskom izvještaju Demokratska fronta je iskazala ukupne obaveze u iznosu od 752.588,24 KM, dok je u izmijenjenom Godišnjem obračunu-Bilansu stanja na dan 31.12.2020. godinu, koji je dostavila uz očitovanje na preliminarni izvještaj o reviziji i koji je predat Finansijsko-informatičkoj agenciji dana 24.10.2022. godine, iskazala ukupne obaveze u iznosu od 756.843,31 KM.

⁸ U preliminarnom izvještaju o reviziji je utvrđeno da su troškovi zakupa OO DF Žepče evidentirani i iskazani u manjem iznosu za 1.733,34 KM u odnosu na ugovorenu cijenu zakupa, dok su za sljedeće opštinske odbore troškovi zakupa iskazani u većem iznosu za 5.452,17 KM: OO DF Centrala u iznosu od 2.054,11 KM, OO DF Maglaj u iznosu od 723,71 KM, OO DF Konjic u iznosu od 234,00 KM, OO DF Vogošća u iznosu od 1.253,20 KM, KO i OO DF Tuzla u iznosu od 932,99 KM i OO DF Vareš u iznosu od 254,16 KM.

⁹ Prije korekcije su bili evidentirani na kontu troškova reklame tekućeg perioda.

- U korigovanom bruto bilansu stranka je evidentirala obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze u ukupnom iznosu od 656.843,31 KM i to: obaveze prema dobavljačima 656.059,84 KM, obaveze za poreze i doprinose u iznosu od 471,02 KM i obaveze po ugovorima odjelu i dr. obaveze u iznosu od 312,45 KM.

Stranka je u korigovanom obrascu 5.2 (ostale obaveze) godišnjeg finansijskog izvještaja iskazala obaveze prema dobavljačima i ostale obaveze u ukupnom iznosu od 652.588,24 KM sljedeće strukture: obaveze prema dobavljačima u iznosu od 599.392,93 KM, obaveze po ugovorima o djelu u iznosu od 5.751,79 KM i obaveze za zakup u iznosu od 47.443,52 KM.

- Uvidom u izvod otvorenih stavki koje je dostavio dobavljač „BH Telekom“ d.o.o. Sarajevo¹⁰ utvrđeno je da ovo pravno lice na dan 31.12.2020. godine od stranke ukupno potraživalo novčana sredstva u iznosu od 6.321,92 KM.
Politička stranka je u korigovanom obrascu 5.2 finansijskog izvještaja iskazala obaveze prema dobavljaču „BH Telekom“ d.o.o. Sarajevo u iznosu od 6.321,92 KM, dok je uvidom u analitičke kartice obaveza prema dobavljaču „BH Telekom“ d.o.o. Sarajevo (po odborima stranke) utvrđeno da su u poslovnim knjigama stranke iskazane obaveze prema ovom pravnom licu na dan 31.12.2020. godine u ukupnom iznosu od 1.920,98 KM.
- U korigovanom godišnjem finansijskom izvještaju stranka je iskazala obaveze prema „Elektroprivredi BiH“ d.d. Sarajevo na dan 31.12.2020. godine u iznosu od 16,00 KM, što odgovara podacima koje je dostavio dobavljač „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo. Međutim, obaveze koje stranka iskazuje u svojim poslovnim knjigama ne odgovaraju podacima koje je dostavio dobavljač, niti podacima koje je stranka iskazala u korigovanom obrascu 5.2 godišnjeg finansijskog izvještaja.

d) Stranka je putem transakcijskog računa koji je otvorila za finansiranje izborne kampanje osim troškova izborne kampanje, platila i druge račune.

Stranka je u prijavi za učešće na izborima prijavila transakcijski račun za posebne namjene.

Stranka je izlazni promet transakcijskog računa za posebne namjene iskazala u iznosu od 150.400,81 KM, dok je troškove kampanje za Lokalne izbore 2020. godine prijavila u iznosu od 43.180,14 KM.

Uvidom u izvode, utvrđeno je da stranka sa navedenog računa plaćala troškove koji se ne odnose na kampanju za Lokalne izbore 2020. godine. Stranka je osim takse za ovjeru za učešće na Lokalnim izborima 2020. godine i troškova kampanje za 2020. godinu, sa namjenskog računa platila i troškove kampanje iz 2018. godine u iznosu od 60.000,00 KM.

Troškovi izborne kampanje

Prema odredbama člana 15.10 Izbornog zakona BiH, politička stranka za potrebe izborne kampanje ne smije potrošiti više od 0,30 odnosno 0,20 KM¹¹ po biraču u svakom izbornom krugu, prema broju birača koje je objavila Centralna izborna komisija BiH.

Prema podacima Centralne izborne komisije BiH, Demokratska fronta je u svrhu izborne kampanje za Lokalne izbore 2020. godine mogla da potroši sredstva u iznosu od 686.699,22 KM, a u svrhu izborne kampanje za Lokalne izbore u Mostaru 2020. godine mogla je da potroši sredstva u iznosu od 6.051,84 KM.

Demokratska fronta u godišnjem finansijskom izvještaju za 2020. godinu iskazala je troškove kampanje u iznosu od 50.304,05 KM¹².

¹⁰ IOS-i dostavljeni za svaku podružnicu gdje BH Telekom ima potraživanja.

¹¹ Član 15.10 stav 2. Izbornog zakona BiH propisuje da se maksimalno dozvoljeni iznos za finansiranje izborne kampanje izračunava tako što se broj glasača u svim izbornim jedinicama u kojima politički subjekt ima kandidatsku listu ili kandidata pomnoži sa: 30 feninga za načelnika opštine odnosno gradonačelnika i za članove skupštine opštine, članove Narodne skupštine RS i Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH, članove Parlamentarne skupštine BiH, člana Predsjedništva BiH, i predsjednika i potpredsjednike RS, odnosno 20 feninga za izbore za članove kantonalnih skupština.

5.2. PREPORUKE

Preporučuje se Demokratskoj fronti da se pridržava odredaba Zakona o finansiranju političkih stranaka, a posebno na osnovu uočenih nedostataka se preporučuje:

- *da finansijska sredstva obezbijedena za finansiranje stranke koristi u skladu sa utvrđenim programom utroška sredstava,*
- *da prijavljuje nenovčane donacije,*
- *da se ne finansira zabranjenim priložima,*
- *da poslovne knjige vodi u skladu sa računovodstvenim propisima, te da uspostavi interne kontrole unutar stranke,*
- *da uspostavi potpune, pravovremene i pravilne evidencije o prihodima, rashodima i obavezama,*
- *da sve finansijske izvještaje koje podnosi Centralnoj izbornoj komisiji BiH popunjava u skladu sa Pravilnikom o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka i*
- *da vrši redovan popis imovine i obaveza u skladu sa računovodstvenim propisima, a posebno da izvrši usaglašavanje obaveza sa dobavljačima, te u skladu sa tim provede odgovarajuća knjiženja u poslovnim knjigama.*

KOMENTAR

Demokratska fronta dostavila je primjedbe na nalaze utvrđene u Preliminarnom izvještaju o reviziji godišnjeg finansijskog izvještaja za 2020. godinu i postizbornog finansijskog izvještaja - Lokalni izbori 2020. godine. Uz očitovanje stranka je dostavila i korigovane obrasce godišnjeg finansijskog izvještaja za 2020. godinu, čime je djelimično otklonila nedostatke u popunjavanju finansijskog izvještaja. Isto tako, Demokratska fronta je dostavila izmijenjeni Godišnji obračun za 2020. godinu koji je predat Finansijsko-informatičkoj agenciji dana 24.10.2022. godine, te izmijenjeni bruto bilans za 2020. godine iz kojeg je utvrđeno da je stranka naknadno vršila knjiženja u poslovnim knjigama za 2020. godinu. Iako je vršila naknadno knjiženje u poslovnim knjigama, te korigovala obrasce finansijskog izvještaja, podaci iskazani u korigovanom godišnjem finansijskom izvještaju za 2020. godinu ne odgovaraju izmijenjenom Godišnjem obračunu za 2020. godinu.

S obzirom da je došlo do promjene u knjiženju rashoda, izmijenjen je nalaz kojim je utvrđen prekršaj odredbi člana 4. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

Služba za reviziju je uzela u obzir nove revizijske dokaze koje je politička stranka dostavila, uvažila argumentovane primjedbe stranke i u skladu s time korigovala nalaze revizije iz preliminarnog revizijskog izvještaja.

Šef Odsjeka za revizijske poslove

Sanja Tošović

Šef Službe za reviziju

Mr.sc Hasida Gušić

¹² Stranka je u korigovanom godišnjem finansijskom izvještaju za 2020. godinu iskazala troškove kampanje u obrascu 4.2 u iznosu od 50.304,05 KM. Iskazani iznos troškova kampanje nije konačan i isti je potrebno uvećati za troškove koje bi stranka imala da je u vlastitoj režiji platila sponzorisanе objave putem društvene mreže „Facebook“ i reklamni prostor za oglašavanje.